A început la București,

CEA DE-A XVII-A EDIȚIE A FESTIVALULUI ȘI CONCURSULUI INTERNAȚIONAL „GEORGE ENESCU”

(Costin Popa – 6 septembrie 2005)

Atmosferă sărbătorească, duminică 4 septembrie, la Sala Palatului. În Anul Omagial Enescu, prilejuit de cea de-a 50-a comemorare a trecerii în neființă a marelui și complexului muzician român, și-a deschis porțile o nouă ediție a festivalului și concursului care îi poartă numele. Pentru 17 zile, o parte importantă a excelențelor artei interpretative mondiale și-a dat tradiționalul rendez-vous la București.

Serata de deschidere s-a desfășurat în prezența președintelui României, Traian Băsescu, cel care patronează actuala ediție, a premierului Călin Popescu Tăriceanu, a unui numeros public care a umplut până aproape de refuz marele auditorium. Președintele de onoare și totodată directorul artistic Ioan Holender a subliniat importanța manifestării în contextul impunerii crescânde în lume a lui Enescu „compozitorul și muzicianul nepereche al României”, așa cum avea să-l numească noul ministru al Culturii și Cultelor, Adrian Iorgulescu. În cuvântul său, acesta a remarcat alura europeană și mondială a țării, validată odată în plus prin Festivalul Internațional „George Enescu”. Văzută prin unghi cultural, România este „integrată și perfect compatibilă european” a spus ministrul Iorgulescu, neuitând să sublinieze că, în noua sa demnitate guvernamentală, se va dedica în totalitate artei și culturii românești, nu numai muzicii. Cuvintele lui George Enescu citate de ministrul Culturii și Cultelor au sunat ca prefață la concertul inaugural: „Muzica este adevărul meu. Nu există frontiere între viața și arta mea... Menirea sfântă a muzicii este să stingă urile, să potolească patimile”.

„Eroica” enesciană

Bagheta lui **Horia Andreescu** (foto) și Filarmonica „George Enescu” au deschis festivalul cu acordurile familiare ale **Rapsodiei Române nr.1 în La major, op.11.** A fost prima piesă dintr-un program care a reprodus lucrările simfonice enesciene prezente pe afișul ediției inaugurale din anul 1958.

Horia Andreescu se apropie de prima rapsodie cu o lectură distilată, epurată de efuziuni... o discreție a esențelor, aș numi-o. Tempii sunt mai degrabă lenți, invită la reflecție și pregătesc măsurile contrastante, făcând ca interpretarea să meargă către minte, către inimă. Este o viziune mai puțin prinsă în tipare dar valabilă, personalizată.

Triplul concert pentru pian, vioară, violoncel și orchestră în Do major, op.56 de Beethoven a beneficiat de prezența soliștilor Brigitte Engerer, Dmitri Sitkovetsky și Alexander Rudin, un trio valoros a cărui omogenizare a crescut constant pe parcurs, către finalul înflăcărat gândit de dirijor. Tonul violonistului, virtuozitatea sa – împreunată cu cea a violoncelistului – au fost remarcabile

(ce păcat că o anumită parte a publicului a încercat câteva aplauze după prima parte a concertului!). În bis, cei trei au adus o versiune de-a dreptul captivantă a micului **Marș** de Fritz Kreisler.

Ceea ce a urmat în partea secundă, poate fi considerat ca o versiune referențial – conceptuală a **Simfoniei nr.1 în Mi bemol major, op.13** de Enescu. După celebra temă de început, care a devenit în timp simbolul sonor al festivalului (regretabil că alămurile au debutat cu... timiditate, eufemistic vorbind), efluviile sonore enesciene țâșnesc din energetica lui Horia Andreescu, cel care posedă viziunea grandiosului, a dimensionărilor majore. În „Eroica" sa, în prima parte (**Destul de mișcat și ritmat**), Enescu a respirat la dimensiune statuară, impunător. Ecourile suflătorilor, murmurul violoncelelor aduc o parte secundă (**Lent**) melancolică, mângâietoare, cu parfum romantic. Șeful de orchestră structurează gradual, fluid, cu percepția corectă a piscurilor sonore. Temele se nasc și se ostoiesc în omogenitate, fapt relevant și în cea de-a treia secțiune (**Vioi și viguros**) a simfoniei. Dinamică a fost această parte! Horia Andreescu este un dirijor complex, cu o știință a arhitectonicii artistice care nu-i mai ascunde secrete. Super – ofertantul final compus de Enescu este tălmăcit de dirijor ca o majoră culminație a edificiului sonor pe care l-a construit cu atenție, cu minuțiozitate.

La cererea insistentă a publicului, Horia Andreescu și filarmoniștii bucureșteni au împlinit cercul celor mai populare lucrări enesciene, interpretând **Raposodia Română nr.2 în Re major**. Aceeași linie elegantă a împletirii temelor, aceeași liniște odihnitoare izvorâtă din melosul tematic, ca șoaptele, ca doinele.

(Nu am fost sedus de sonorizarea „îmbunătățită" a Sălii Palatului. Problema rămâne și devine evident că numai un nou spațiu de concert o poate rezolva...)

Lumea tangoului

Destinul artistic al **Juliei Migenes** (foto) a fost destul de ciudat. A intrat în atenția liricii mondiale cu o versiune filmică erotic-șocantă a operei **Carmen** de Bizet, dar în care nu a neglijat cântul senzual – nuanțat. A continuat cu alte roluri (Lulu din opera lui Alban Berg, Salomeea straussiană) în care sexualitatea nu lipsește, s-a apropiat de musical, de operetă... În ultima vreme numele ei nu mai apare pe afișele teatrelor de operă.

În schimb, într-o meritorie dorință de diversificare a genurilor la Festivalul „Enescu", organizatorii au ales-o pentru un inedit program intitulat **La Argentina-Tango**, în care a apărut alături de Cvintetul „Tiempo Sur" compus din Osvaldo Calo (pian), Eric Challan (contrabas), Victor Villena (bandoneon), Alejandro Schwarz (chitară), Sébastien Couranjou (vioară). A dansat José Castro. Muzica a aparținut în cel mai mare procent lui Astor Piazzola.

O mixtură explozivă de sânge portorican și grec curge prin ființa Juliei Migenes dar, surprinzător, aceasta se pliază mai puțin, aveam să constat, subtilităților tangoului argentinian. Pare că artista se mulțumește a nara decât a incita, ea, care i-a revoltat pe tradiționaliștii operei cu a sa Carmencită. Ca analist al vocalității, deși locul pare nepotrivit într-un asemenea context de gen, nu pot ocoli constatările de uzură în registrul grav „de piept" (intens folosit) și balansul, vibrato-ul destul de larg, în cel acut. Deși s-a cântat în limba franceză (oare de ce?), cât de departe eram de diseurii de

cabaret de care Julia Migenes încerca să se apropie... Sigur că americanca este o artistă profund dăruită dar, în tema aleasă, ceva a fost scurtcircuitat.

Superproducția cu „Oedipe”...

...s-a reluat la Opera Națională din București. Cu premieră avută în timpul directoratului Ludovic Spiess, spectacolul lui Petrică Ionescu (regie și decoruri) a consolidat conceptul de Regie-Theater în istoria capodoperei enesciene. Abundența și diversitatea planurilor, monumentalitatea și cinematica decorurilor, simbolurile și jocul de scenă alambicat – o modernitate împletită cu gestul antic – au atras și de această dată.

Pentru rolul titular, bas-baritonul **Esa Ruuttunen** (foto) este acum, alături de Ştefan Ignat, unul din cei doi susținători scenici ai partiturii enesciene. Nu numai la București. Ruuttunen „simte” partitura și specificul său, declamația sa este impresionantă, mai ales că apare învăluită într-un timbru vocal privat de luciri oțelite. Dimensiunea umană a personajului se accentuează. În spectacolul din festival, alături de finlandez, a evoluat echipa tradițională a Operei Naționale: Horia Sandu (Tirésias), Iordache Basalic (Creon), Florin Diaconescu (Păstorul), Ştefan Schuller (Marele preot), Pompeiu Hărășteanu (Phorbas), Mihnea Lamatic (Paznicul), Mihai Lazăr (Teseu), Gabriel Năstase (Laios), Gabriela Drăgușin (Iocasta), Ecaterina Țuțu (Sfinxul), Simonida Luțescu (Antigona), Adriana Alexandru (Meropa), Sidonia Nica (O femeie tebană). Balerinul Francisc Valkay a fost Bătrânul orb.

Bagheta a fost încredințată lui **Michael Boder** (foto), o mână asiguratoare, rodată, care a mobilizat forțele Operei Naționale bucureștene.

Luni, înainte de spectacolul **Oedipe**, a avut loc lansarea volumului „George Enescu – destinul unui geniu” de Mihai Cosma. O ediție bilingvă, română – engleză. Conform comunicatului de presă al Editurii Muzicale, „cartea este o prezentare în manieră popularizatoare a fascinantei personalități artistice și umane a lui George Enescu și este însoțită de un grupaj de fotografii și de un CD”. Până la lectură, remarc formatul inedit, cu alură de booklet de disc, fotografiile de arhivă și bineînțeles colecția audio cu înregistrări isorice: Enescu – compozitor, dirijor, violonist, pianist. Dinu Lipatti, George Georgescu și Zenaida Pally sunt alte nume de notorietate care mai figurează în cuprinsul CD-ului.

Jurii prestigioase

A demarat și concursul. La ora la care citiți aceste rânduri, primele două etape – eliminatorii – s-au încheiat, iar semifinalele sunt în curs de desfășurare. Trei secțiuni comportă actuala ediție. La cea de vioară, concurenții se înfruntă în fața juriului prezidat de prof. Ştefan Gheorghiu și având în componență pe violonista și profesoara Beatrice Antonioni, prof. Jacques Ghestem, violonista Silvia Marcovici, violonista și profesoara Mariana Sârbu, prof. Werner Scholz. Secțiunea de pian se desfășoară în prezența unui juriu compus din prof. Jürgen Meyer-Josten (președinte), pianistul și profesorul Laurent Cabasso, pianistul și profesorul Dan Grigore, pianistul Valentin Gheorghiu, pianistul și profesorul Alexander Jenner și președintele Concursului „Firenze” de la Trieste, Dario

de Rosa. La secțiunea de compoziție, judecătorii sunt prezidați de acad. Ştefan Niculescu. În jurul său, compozitorii Adrian Iorgulescu, Zygmunt Krause, Octavian Nemescu, Hubert Stuppner și Cornel Ţăranu. Iată și numele concurenților declarați admiși pentru etapa a II-a: la secțiunea pian – Adrian Aimo Pagin (Franța), Strungaru Codruța Simona (România), Zahharenkova Irina (Estonia), Shubin Nicolai (Rusia), Omordia Rebeca (România), Kana Mimaki (Japonia), Dorel Golan (Israel), Evgeny Izotov (Rusia) și, la secțiunea vioară, Gaisin Ilya (Rusia), George Cosmin Bănică (România), Dragoş-Mihail Mânza (România), Marta Murvai (România), Valeriy Sokolov (Ucraina), David Yonan (SUA), Antal Szalai (Ungaria).

Cea de-a XVII-a ediție a Festivalului și Concursului țional „George Enescu" continuă.